

افشاگری بی‌سابقهٔ ایلان ماسک علیه ترامپ یک شکاف بزرگ در سیاست داخلی آمریکا رقم زده است

بمب اتم درواشنگتن

علی ملکی

چیرنگار گروه سیاست

هفت‌ماه از اولین سسخرانی ترامپ پس از پیروزی در انتخابات و بیان جمله «ما یک ستاره جدید داریم. یک ستاره متولد شد؛ ایلان» می‌گذرد و اکنون ستاره نوظهور ایالات متحده از مدار کاخ سفید جدا شده است. دو چهره‌ای که زمانی به نظر می‌رسید اتحادی شکست‌ناپذیر را تشکیل داده‌اند، در یکی از پرتشن‌ترین جدال‌های سیاسی و رسانه‌ای راه خود را جسد کردند. این جدایی نه‌تنها پایانی بر همکاری نزدیک آن‌ها بود، بلکه به نمادی از تردیدها درباره تفاوت واقعی ترامپ با سساختارهای سنتی قدرت در آمریکا یا همان «دیپ‌استیت» تبدیل شد. ماسک که به عنوان نمادی از نوآوری و رویکردی متفاوت در کنار ترامپ قرار گرفته بود، با خروج خود و اتهامات سنگینی که در این میان رد و بدل شد - ازجمله اتهامات جنسی علیه ترامپ - این پرسش را به وجود آورد که آیا ادعای تفاوت بنیادین ترامپ با محافظه‌کاران سنتی و دیپ‌استیت صرفاً شعاری تبلیغاتی بوده است یا خیر؟

دعوا نکندید بچه‌ها

ایلان ماسک، ثروتمندترین فرد جهان و مدیر عامل شرکت‌های تسلا و اسپیس‌ایکس، در ژانویه ۲۰۲۵ به عنوان «کارمند ویژه دولت» به کابینه دونالد ترامپ پیوست. این نقش که به طور خاص برای او طراحی شده بود، به او اجازه می‌داد تا در قالب «وزارت کارآمدی دولت» (DOGE) به اصلاحات گسترده در ساختار دولت فدرال بپردازد. حضور ماسک در دولت، از همان ابتدا به عنوان نشانه‌ای از رویکرد غیرمتعارف ترامپ تفسیر شد. برخلاف سیاستمداران سنتی یا اعضای محافظه‌کار قدیمی، ماسک به عنوان یک کارآفرین نوآور و خارج از دایره سیاسی واشنگتن، نمادی از وعده‌های ترامپ برای «تخلیه باتلاق» و دوری از ساختارهای کهنه دیپ‌استیت بود. ترامپ بارها از ماسک به عنوان «فردی بسیار باهوش»، «میهن‌پرست» و «دوست» یاد کرده بود. او در سخنرانی پیروزی خود در نوامبر ۲۰۲۴ ماسک را «ستاره‌ای متولدشده» خطاب کرد و در مارس ۲۰۲۵ از او به دلیل تحمل فشارها و تهدیدات علیه تسلا قدردانی کرد. این تعریف و تمجیدها، همراه با حمایت مالی هنگفت ماسک (حدود ۳۰۰ میلیون دلار) از کمپین انتخاباتی ترامپ، تصویری از یک اتحاد قوی و استراتژیک را ترسیم می‌کرد. ماسک با وعده کاهش ۲ تریلیون دلاری بودجه فدرال، به سرعت به چهره‌ای کلیدی در برنامه‌های اصلاحی ترامپ تبدیل شد و اقدامات او، از جمله حذف ۲۶۰ هزار شغل دولتی، به عنوان بخشی از تلاش برای کوچک‌سازی دولت فدرال مورد توجه قرار گرفت. ترامی که امد بود چتر صلحش را بر آسمان‌ها بگستراند، حالا با ایلان ماسک، دست راستش در کابینه درگیر شده و کار به جایی رسیده که مدفود، معاون رئیس شورای امنیت روسیه با طعنه به طرح توافق صلح ترامپ برای جبهه اوکراین، طرین را «در ازای دریافت مبلغی معقول» دعوت به صلح می‌کند و می‌نویسد: «دعوا نکندید بچه‌ها!»

جرقهٔ ناامیدی از ایلان

نقطه آغاز جدایی این دو چهره در روز سه‌شنبه ۱۳ خرداد ۱۴۰۴ (۱۳ ژوئن ۲۰۲۵) و با انتقاد علنی ماسک از لایحه مالیاتی پیشنهادی ترامپ، معروف به «لایحه بزرگ و زیبا»، رقم خورد. این جدایی که با انتقاد تند ماسک از «لایحه

بزرگ و زیبای» ترامپ آغاز شد، به سرعت به جنگی رسانه‌ای در شبکه‌های اجتماعی کشیده شد. البته پیش از این هم فرکانس‌هایی از اختلاف بین این دو نفر صادر شده بود. ماسک که در نقش رئیس اداره کارآمدسازی دولت (DOGE) وعده کاهش هزینه‌های کلان را داده بود، این لایحه مالیاتی را که معافیت‌های چند تریلیون دلاری و افزایش بودجه دفاعی را شامل می‌شد، «غیر مسئولانه» و مغایر با اهدافش خواند. او در ایکس نوشت که این طرح پر از امتیازات ناعادلانه است و به کسری بودجه ۲/۵ تریلیون دلاری منجر خواهد شد. ترامپ که انتظار چنین واکنشی نداشت در کاخ سفید از ناامیدی خود سخن گفت و تهدید کرد قراردادهای دولتی اسپیس ایکس و یارانه‌های تسلا را لغو خواهد کرد، اقدامی که به افش شدید سهام تسلا و اعتراضات علیه این شرکت دامن زد. در نتیجه، چند ساعت بعد از اینکه ترامپ جنگ اوکراین و روسیه را به «دعای دو کودک در پارک» تشبیه کرد، جنگ دوبازوی قدرتمند سیاسی آمریکا کلیلد خورد. لایحه مذکور که شامل معافیت‌های مالیاتی چند تریلیون دلاری و افزایش بودجه دفاعی بود، از نظر ماسک با اهداف وزارت کارآمدی دولت در تضاد بود و نهایتاً اولین ترک‌های یکی از جنجالی‌ترین همکاری‌های ایالات متحده رقم خورد. ماسک در پاسخ با لحنی تندتر، ادعای آگاهی از جزئیات لایحه را تکذیب کرد و نوشت: «نادرست است. این لایحه هرگز حتی یک بار به من نشان داده نشد و در آن شب خیلی سریع تصویب شد که تقریباً هیچ‌کس در کنگره نتوانست آن را بخواند!»

جمهوری خواه، دموکرات و حزب جدید ماسک

تش‌ها به سرعت از یک اختلاف سیاسی به یک درگیری شخصی و علنی در شبکه‌های اجتماعی تبدیل شد. روز پنجشنبه ۱۵ خرداد ۱۴۰۴ (۵ ژوئن ۲۰۲۵)، ماسک با انتشار نظرسنجی‌ای درباره تشکیل یک حزب سیاسی جدید که نماینده «۸۰ درصد میانه‌روها» باشد، عملاً رهبری سیاسی ترامپ را به چالش کشید. هم‌زمان پست‌های قدیمی ترامپ درباره کسری بودجه را هم بازنشر کرد که به نوعی تمسخر سیاست‌های مالی او بود. در مقابل، ترامپ

در شبکه اجتماعی خودش (Truth Social) واکنش نشان داد و نوشت: «ایلان داشت ضعیف می‌شد، من از او خواستم که برود.» او همچنین تهدید کرد که قراردادهای دولتی با شرکت‌های ماسک، از جمله «اسپیس ایکس» را لغو و یارانه‌های خودروهای برقی تسلا را حذف خواهد کرد. جدال تا باعداد جمعه در حال بالا گرفتن بود. ماسک اعلام کرد اسپیس ایکس فضاییمای «دراگون» را از سرویس خارج خواهد کرد، حرکتی که می‌توانست همکاری این شرکت با ناسا را مختل کند. هر چند ساعاتی بعد تحت فشار کاربران و توصیه‌هایی مانند پیل یام آکمن، سررمایه‌گذار میلیاردر، از این تصمیم عقب‌نشینی کرد اما هنوز همه‌چیز تمام نشده بود.

سریال اتهامات جنسی علیه ترامپ

ایلان ماسک در اوج تنش‌های خود با دونالد ترامپ با بازنشر ویدئویی از حضور او در کنار «جفری اپستین» در دهه ۹۰، جنجالی تازه به راه انداخت که اتهامات سوءاستفاده جنسی مرتبط با اپستین را به کانون توجه کشاند. جفری اپستین، سرمایه‌دار آمریکایی که به دلیل اتهامات سنگین سوءاستفاده جنسی و اداره شبکه‌ای برای بهره‌کشی جنسی بدنام بود، روابطی با چهره‌های سرشناس، از جمله ترامپ داشت. اپستین که در سال ۲۰۱۹ در زندان خودکشی کرد، متهم به ایجاد جزیره‌ای برای سوءاستفاده جنسی از کودکان و میزبانی از شخصیت‌های معروف بود. هر چند هنوز این اتهامات ثابت نشده اما افشاگرها از جمله ماسک ادعا کرده‌اند که ترامپ رفت‌وآمدهایی به جزیره داشته و یک‌بار، زمانی که هواپیمای اپستین به دلیل شرایط جوی در نیویورک فرود آمد، در کازینوی متعلق به ترامپ در آتلانتیک سیتی نیوجرسی حضور یافته است. این اتهامات به تصویر عمومی ترامپ به عنوان چهره‌ای که ادعای فاصله از ساختارهای دیپ‌استیت را دارد، ضربه زده است.

نماد ضدساختار، قربانی ساختارشد

جدایی ماسک از دولت ترامپ و نحوه مدیریت این اختلاف، پرسش‌هایی جدی درباره ادعای تفاوت بنیادین ترامپ با محافظه‌کاران سنتی و دیپ‌استیت

ایجاد کرد. ماسک به عنوان چهره‌ای که قرار بود نماد رویکرد غیرمتعارف و ضدساختاری ترامپ باشد، با خروج خود و اتهامات و انتقادات تندش، این تصویر را خدشه‌دار کرد. او با اشاره به لایحه مالیاتی و تعرفه‌های تجاری، سیاست‌های ترامپ را به چالش کشید و آن‌ها را عامل افزایش کسری بودجه و حتی رکود اقتصادی دانست. این انتقادات که از سوی اقتصاددانان و تحلیلگران نیز حمایت می‌شد، نشان‌دهنده شکاف عمیقی بین دیدگاه‌های ماسک و جهت‌گیری‌های مالی دولت ترامپ بود.

از سوی دیگر، واکنش تند ترامپ به ماسک، از جمله تهدید به لغو قراردادهای دولتی و حذف یارانه‌ها، شباهت زیادی به رفتارهایی داشت که او در گذشته دیپ‌استیت را به آن متهم می‌کرد: «استفاده از قدرت دولتی برای سرکوب مخالفان و حفظ منافع گروه‌های خاص» این رفتار، به‌ویژه در کنار تصویب شتاب‌زده لایحه‌ای که حتی نمایندگان کنگره فرصت مطالعه آن را نداشتند، این تصور را تأیید کرد که دولت ترامپ نیز مانند ساختارهای سنتی، درگیر سیاست‌های غیرشفاف و امتیازدهی به گروه‌های خاص است و تفاوت چندانی با اصول دیپ استیت ندارد.

جدایی ماسک از ترامپ نه‌تنها یک شکست شخصی برای این دو چهره بود، بلکه ضربه‌ای به روایت سیاسی بزرگ‌تری بود که ترامپ در کمپین خود ترویج می‌کرد. ماسک به عنوان یک کارآفرین موفق و غیرسیاسی، قرار بود نشان‌دهنده توانایی ترامپ برای جذب استعدادهای برجسته غیرمتعارف باشد. اما این جدایی، همراه با اتهامات و انتقادات، این روایت را تضعیف کرد. بسیاری از حامیان ترامپ که استخدام ماسک را به عنوان نمادی از تفاوت او با دیپ‌استیت می‌دیدند، اکنون این پرسش را مطرح می‌کنند که آیا رئیس‌جمهورشان واقعاً از ساختارهای سنتی فاصله گرفته است یا خیر؟

علاوه بر این، تأثیرات اقتصادی این جدایی نیز قابل توجه بود. افت ارزش سهام شرکت‌های مرتبط با ماسک، نشان‌دهنده فشارهای سنگینی بود که او در نتیجه همکاری با دولت ترامپ متحمل شد. شاخص میلیاردهای بلومبرگ برآورد کرد که بحث ایلان ماسک با دونالد ترامپ در یک روز ۳۴ میلیارد دلار از دارایی خالص ماسک را نابود کرد.

همین امشب اسپیس ایکس را ضبط کن!

ماسک که زمانی به عنوان چهره‌ای غیرمتعارف و نماد تغییر در کنار ترامپ قرار داشت، با خروج خود و انتقاداتش از سیاست‌های مالی دولت، تصویری از ترامپ به نمایش گذاشت که شاید چندان با محافظه‌کاران سنتی و ساختارهای قدرت موجود متفاوت نباشد. این جدایی، همراه با اتهامات سفت و سخت علیه طرفین نه‌تنها به اعتبار هر دو طرف ضربه زد، بلکه پرسش‌های عمیقی درباره ماهیت واقعی دولت ترامپ و توانایی آن برای تحقق وعده‌های اصلاحی ایجاد کرد.

استیو بنن، روزنامه‌نگار راست‌گرای تندرو و مشاور سابق امنیتی ترامپ، در واکنش به جدال لفظی او با ایلان ماسک توصیه کرد که «همین امشب اسپیس ایکس را ضبط کند». البته خود ماسک هم در اوج نزاع پنجشنبه‌شب در شبکه ایکس تهدید کرد که ممکن است همه قراردادهای اسپیس ایکس با دولت آمریکا را لغو کند. بنن پیش‌تر نیز ماسک را به ناآگاهی از «جهان واقعی» متهم کرده بود. با این حال پای ناسا هم به ماجرا باز شد و سنسگویی این سازمان گفت که همکاری با شرکای صنعتی، از جمله اسپیس ایکس، برای تحقق اهداف فضایی آمریکا ادامه خواهد داشت.

بعد از سه ماه و در آستانه معرفی شدن وزیر جدید اقتصاد به مجلس، عبدالناصر همتی در مصاحبه‌ای در مورد روز استیضاحش در بهارستان صحبت کرد. وزیر سابق اقتصاد، در بخشی از این گفت‌وگو ضمن اینکه اشاره کرد که چون می‌دانست نمایندگان مجلس تصمیم خود را گرفته‌اند، دلیلی نداشت که در صحن از خود دفاع کرده و «با مجلس کل کل کند». در مورد علت استیضاحش گفت: «من می‌توانستم آنجا بروم و یگویم فلان آقای نماینده، می‌گویند مدیرعاملی فلان بانک را به من بدهید. فرد دیگری می‌گویند مدیرعاملی فلان شرکت را به من بدهید، همه‌شان می‌خواستند (صراحتاً می‌گفتند) طبق قانون وزیر اقتصاد ۱۶۰۰ تا ۱۸۰۰ حکم می‌زند، الان این همه مناطق آزاد داریم که هیئت مدیره دارد، همه می‌خواستند عضو هیئت مدیره شوند، یا مدیرعامل فلان شرکت را آن‌ها بگذارند.... عوض می‌کردیم، می‌آمدند اعتراض می‌کردند، دیگر من چه جوابی به این‌ها بدهم، در مجلس بنشینم، همه این‌ها را یک به یک اسم ببرم؟ اینکه خوب نیست...» این اظهارات او بعد از وقفه‌ای ۱۰۰ روزه، بیش از آنکه توجهی قابل‌پذیرش برای طرح استیضاح او در مجلس باشد، اتهام‌زنی به همه نمایندگان مجلس و القای این گزاره است که علت طرح استیضاح همتی تنها دعوای قدرت نمایندگان مجلس با وزیر سابق بوده است، درحالی که حتی افکار عمومی هنوزبه خاطر دارنده که وزیر سابق حتی در مواضع رسانه‌ای نیز حاضر به توضیح دقیق و توجیه افکار عمومی در مورد اوضاع نابسامان اقتصادی نبود. علاوه بر این اساساً طر ح چنین موضوعی بعد از پایان ماجرا چه معنایی دارد؟ اگر آنچه وزیر سابق می‌گوید، درست بوده چرا در زمان خود این موضوع را با اسناد مطرح نکردند که به طور جد مورد پیگیری قرار بگیرد و به ابعاد آن رسیدگی شود؟

سند ارائه دهید آقای همتی

بر مبنای آنچه عبدالناصر همتی توضیح می‌دهد، علت استیضاح او تنها خواسته‌های نامعقول نمایندگان مجلس بوده است. اشاره او به اینکه همه نمایندگان چنین خواسته‌ای داشتند، اتهام‌زنی بزرگی به نمایندگان است و اصل استیضاح را زیر سؤال می‌برد البته او به پاسخی به انتقادات به این موضوع اشاره کرده که منقوش بر برخی از نمایندگان مجلس بودند نه همه که البته متن مصاحبه چنین مفهومی را نمی‌رساند. اگرچه در سال‌های